

Tribut

Montserrat Vayreda en el record

Per al dimecres 8 de novembre de 2006, a les sis de la tarda, estava convocada una reunió ordinària al Consell de Redacció de la Revista de Girona. A la una del migdia ens arribava la notícia de la mort sobtada de la consellera Montserrat Vayreda, que el dia abans encara havia corregit una última errada a les proves d'impremta del seu proper llibre.

Vam celebrar la reunió prevista sota el pes feixuc de la seva absència definitiva, però amb el record inesborrable de les bones estones que havíem passat junts i de l'alegria vital que havia infós tan sovint a les nostres trobades. El seu pas pel Consell de la Revista deixa un rastre lluminós de treball i d'il·lusió, d'amistat i de bondat.

La família

En la família dels Vayreda, qui no és novel·lista és pintor, qui no és pintor és poeta i qui no és poeta és botànic. Amb un arbre genealògic com aquest, es comprèn que la Montserrat se sentís inclinada de ben joveneta a l'art i a la poesia. I que la llum i el color —la pintura— configurin l'essència dels seus poemaris.

Jaume Reixach

Els seguidors

Montserrat Vayreda mai no anirà sola. La seguiran l'estol dels seus versos, la corrua de nens que ella ha copsat en un moment de la seva infància, els colors de les teles que ha comentat, les coses benignes i petites que ha descobert i estimat, la filera dels seus nombrosos deixebles, el cor unànime dels seus admiradors, la colla dels seus amics...

Carme Guasch

El divendres, dia 10, la vam acompanyar en el funeral de Sant Pere de Figueres, on l'oficiant va llegir cinc dels seus poemes, i fins al peu de la tomba que ella mateixa s'havia disposat al cementiri del seu poble natal de Lladó, i per a la qual havia escrit els versos de la làpida: «Dono gràcies a Déu per la vida / que m'ha fet viure al cor de l'Empordà. / Sigui la mort que em doni beneïda / si en el Regne del Cel em deixa estar». És el mateix desig que s'expressa en el Virolai del Mont, de mossèn Cinto, que vam entonar en el moment del comiat: «Del Mont Verge Maria, / Reina de l'Empordà, / jo al cel pujar voldria; / Verge Maria, deu-me la mà».

Va ser el capellà del Mont el qui va donar l'última benedicció a Montserrat Vayreda, tot subratllant el magnífic paisatge que contemplàvem, presidit pel santuari al cim de la muntanya. Com en la vella cançó, la Montserrat «se'n va anar / en un dia molt clar»; un dia empordanès de llum intensa, de colors vivíssims i de claror rutilant, que semblava fet expressament per il·lustrar els seus versos.

Aquell va ser el nostre darrer tribut a la Montserrat, quan ja no érem a temps de parlar d'ella en el darrer número de la Revista, a punt de sortir de la impremta. Hem hagut d'esperar fins avui per dedicar-li aquest record. Ho fem sense dir res; reproduïm només algunes de les paraules que s'han dit i escrit sobre ella i que configuren, totes juntes, un esbós per al seu retrat.

Montserrat Vayreda, Mestra en Gai Saber, Cariàtide de l'Empordà, Creu de Sant Jordi, Filla predilecta de Lladó, Filla adoptiva de Figueres, Fulla de Figuera de Plata de l'Ajuntament, Premi Sirena del Consell Comarcal, Distinció al Mèrit Cultural de la UdG. Consellera de la Revista de Girona, amiga inoblidable.

L'entusiasme

Montserrat Vayreda és una persona amable, gentil, d'un entusiasme encomanadís. És una persona franca, senzilla, sense protocols vacus, que parla amb el cor i recita poemes amb passió. Partidària de la paraula viva, posseïx un ritme prosòdic excel·lent que trasllada eficaçment als seus peus mètrics.

Jordi Vilamitjana

El parlar

La personalitat de Montserrat Vayreda –la seva ànima– és el seu parlar: un parlar que té al darrere una intel·ligència ràpida i aguda, que es manifesta en la frase que s'obre camí sense vacil·lacions, que no para fins que ha dit el que vol dir, acolorida d'adjectius exactes i brillants.

Albert Compte

La senzillesa

La seva senzillesa és una constant que presideix no només el seu tracte, el seu tarannà, sinó també –en plena coherència– el seu paradigma poètic. Montserrat Vayreda defensa la intel·ligibilitat i –i se'm permet– diria la tangibilitat de les paraules, dels versos, dels poemes.

Jordi Pla

L'amistat

Cultives l'amistat amb l'aigua clara / que brota de la vida parcament: / és una aigua subtil on s'hi repara / un vaporós anar buit de present. / Els solitaris noms de cada cosa / esdevenen plurals que no tenien; / en un esclat d'espurna silenciosa, / tu saps obrir camins que no existien.

Pilar Nierga

La idea de Déu

En l'obra de Montserrat Vayreda, la idea de Déu presideix una visió o imatge del món, d'un món en què les virtuts cristianes de la fe i l'esperança –i l'optimisme!– són les eines que serveixen per destriar allò de valor que troba en les persones, per separar el banal del veritablement interessant.

Joan Ferrerós

L'Empordà

De l'Empordà, la Montserrat Vayreda n'ha descrit tots els pobles. A tots els ha dedicat el seu entusiasme, la seva

erudició. Ho ha fet perquè estima els pobles i li és fàcil fer versos. A ella, el que li seria difícil fóra no fer-ne.

Anna Maria Dalí

Els noms de les coses

La cultura urbana i massificada fa oblidar a molts els vells noms de les coses naturals: els arbres, els ocells, els insectes, les flors. I fa distreure fins de l'existència dels nostres petits amics, precisament els que Montserrat Vayreda descriu amb meravellada fascinació.

M. Àngels Anglada

La sinceritat

La poesia de Montserrat Vayreda flueix entre il·lusions, somnis i imatges, i en la seva gran sinceritat hom endevina de vegades com una mena de rubor. Res no hi ha complicat en el fons ni en la forma. Llisca planerament pel camí de cada dia.

Miquel Saperas

El treball ocult

Darrere de cada estrofa de Montserrat Vayreda hi ha un treball ocult, però la impressió que té el lector és que escriu en vers a raig, quasi sense adonar-se'n. I aquest és el secret de la seva poesia, nascuda alhora de l'esforç i de la facilitat, de l'orfebreria i de la gràcia infusa, de la submissió a les normes i de la llibertat.

Narcís-Jordi Aragó

El goig de viure

La veu poètica més representativa de Montserrat Vayreda és aquella que fixa l'instant fugisser i el que és perdurable; que entona una melòdica i vigorosa cançó al goig de viure, bo i sondejant en les clarors i les ombres que com mouen l'ésser humà; que s'ofereix al lector trenant sentiment, paraula i ritme en un permanent diàleg.

Anna M. Velaz

La memòria

Montserrat Vayreda no ha pas passat per la vida de puntetes. Ha utilitzat la paraula com a instrument per perpetuar la memòria personal i del país que és el seu, per petjar una i altra vegada els camins de la memòria, per deixar testimoni ben viu i subjectiu del lliscar dels dies.

Mariàngela Vilallonga

La fidelitat

Últim pilar d'una generació de poetes fermament ancorades a la terra de naixement, poques com Montserrat Vayreda han estat tan constants i fidels a aquesta estimació fins a fer-hi gravitar l'obra i la vida senceres, implicant-s'hi no només amb la seva poesia sinó sumant-se a tots els moviments de defensa d'un paisatge tan sovint ultratjat.

Eva Vázquez

La poesia

Comprengué que calia exercitar la traça, i no cedí fins que, a tall d'il·lusionista, adquirí l'habilitat de treure's de la màniga la sorpresa del colomí blanc. La poesia de Montserrat Vayreda sempre diu «coses», i ens les fa arribar al cor amb uns versos delicadament brodats a mà.

Josep Congost